

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

škola	Střední škola F. D. Roosevelta pro tělesně postižené, Brno, Křížíkova 11
číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.1037
číslo učebního materiálu	VY_32_INOVACE_ZIL_EL_123_15
předmět, tematický celek	Základy elektrotechniky a elektroniky
ročník	První, druhý a třetí
datum vytvoření	2013
anotace	Materiál obsahuje řešené příklady na téma řízení velikosti proudu na spotřebiči
metodická poznámka	Určeno pro práci s dataprojektorem a bílou keramickou tabulí. Řešení se odkrývá krok za krokem, spolu s jednoduchým vysvětlením.
autor	Ing. Olga Žilková
licence (není-li vyplněno, je materiál ze zdrojů autora)	T. Hajach, M. Tuma, E. Šteliarová: Základy elektrotechniky 1. Bratislava 1984

Řízení velikosti proudu na spotřebičích

Kirchhoffovy zákony

3

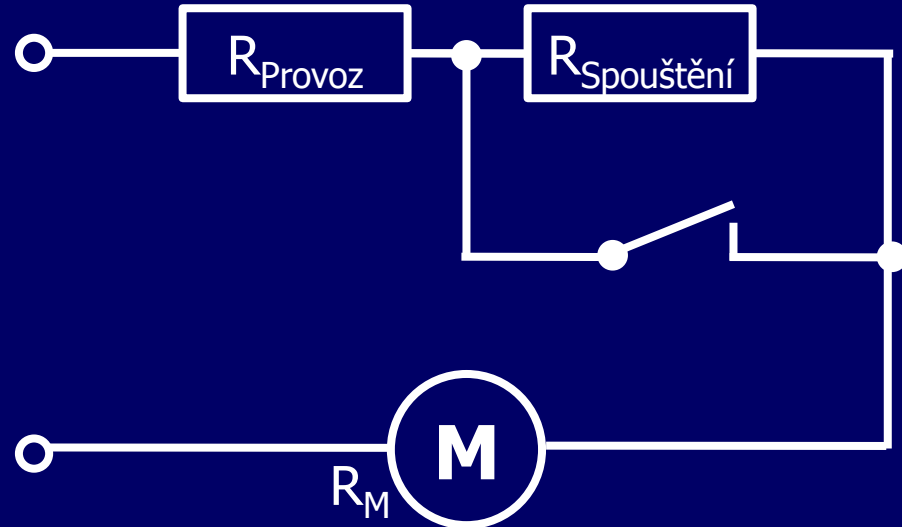

Příklad

Elektrický motor napájený z elektrické sítě má vnitřní odpor 10Ω při provozu ním teče jmenovitý proud 10A , při zapínání smí obvodem téct proud $1,15\text{A}$. Jaká je hodnota rezistoru pro spouštění a hodnota rezistoru pro provoz motoru?

■ Dáno:

- $U = 230\text{ V}$
- $R_M = 10\ \Omega$
- $I_{\text{Provoz}} = 10\text{ A}$
- $I_{\text{Spouštění}} = 1,15\text{ A}$
- $R_{\text{Provoz}} = ?\ [\Omega]$
- $R_{\text{Spouštění}} = ?\ [\Omega]$

4

■ Řešení – provoz motoru

$$I_{\text{Provoz}} = \frac{U}{R_{\text{Provoz}} + R_M}$$

$$R_{\text{Provoz}} = \frac{U}{I_{\text{Provoz}}} - R_M$$

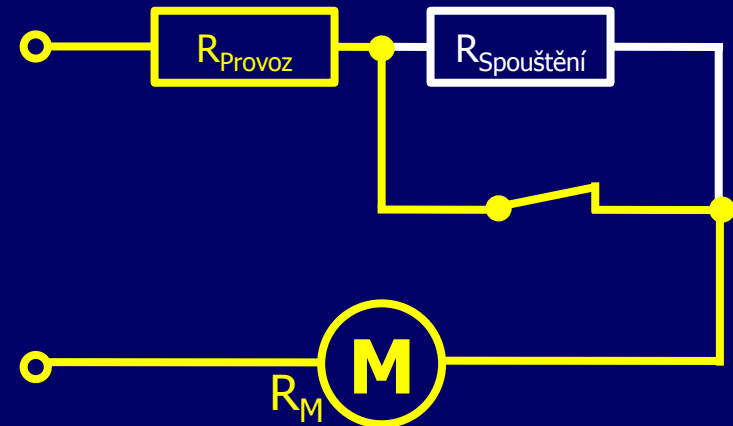
$$R_{\text{Provoz}} = \frac{230}{10} - 10$$

$$R_{\text{Provoz}} = 13\Omega$$

Hodnota rezistoru určeného pro běžný provoz motoru je 13Ω .

■ Dáno:

- $U = 230\text{V}$
- $R_M = 10\Omega$
- $I_{\text{Provoz}} = 10\text{A}$
- $I_{\text{Spouštění}} = 1,15\text{A}$
- $R_{\text{Provoz}} = ? [\Omega]$
- $R_{\text{Spouštění}} = ? [\Omega]$

5

■ Řešení – spouštění motoru

$$I_{\text{Spouštění}} = \frac{U}{R_{\text{Provoz}} + R_M + R_{\text{Spouštění}}}$$

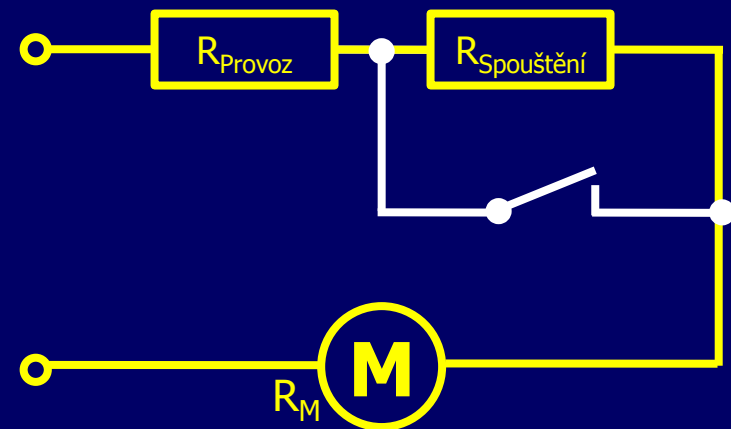
$$R_{\text{Spouštění}} = \frac{U}{I_{\text{Spouštění}}} - R_M - R_{\text{Provoz}}$$

$$R_{\text{Spouštění}} = \frac{230}{1,15} - 10 - 13$$

$$R_{\text{Spouštění}} = 177\Omega$$

■ Dáno:

- $U = 230\text{V}$
- $R_M = 10\ \Omega$
- $I_{\text{Provoz}} = 10\ \text{A}$
- $I_{\text{Spouštění}} = 1,15\ \text{A}$
- $R_{\text{Provoz}} = ?\ [\Omega]$
- $R_{\text{Spouštění}} = ?\ [\Omega]$

Hodnota rezistoru určeného pro spuštění motoru je $177\ \Omega$.

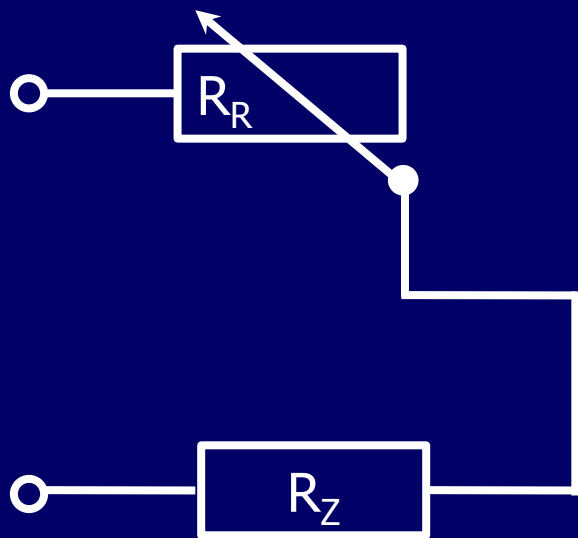

6

Příklad

Spotřebič je napájen stejnosměrným napětím 60V, v okamžiku zapojení spotřebiče má jeho obvodem procházet proud 2x menší než je jeho jmenovitý proud. Jaká musí být maximální hodnota elektrického odporu reostatu k řízení proudu na spotřebiči, jeli příkon spotřebiče 480W a jeho vnitřní odpor 5Ω ?

■ Dáno:

- $U = 60 \text{ V}$
- $P_1 = 480 \text{ W}$
- $R_Z = 5 \Omega$
- $I_{\text{Spouštění}} = 0,5 \cdot I_{\text{jmen}} \text{ A}$
- $I_{\text{jmen}} = ? [\text{A}]$
- $R_Z = ? [\Omega]$
- $R_{\text{RMax}} = ? [\Omega]$

7

■ Řešení – jmenovitý proud

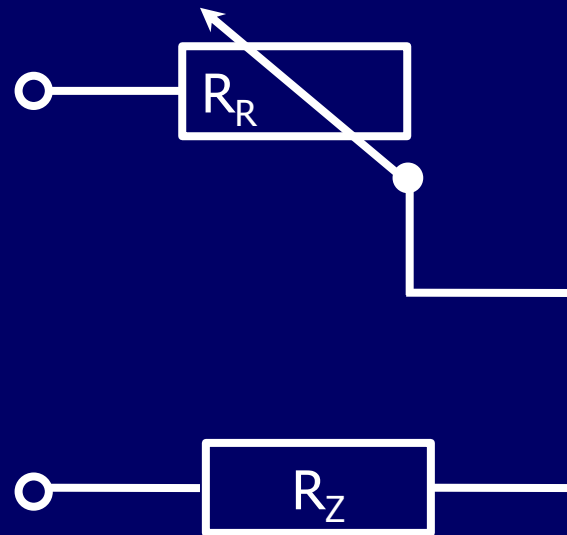
$$P_1 = U \cdot I_{\text{jmen}}$$

$$I_{\text{jmen}} = \frac{P_1}{U}$$

$$I_{\text{jmen}} = \frac{480}{60}$$

$$I_{\text{jmen}} = 8 \text{ A}$$

Hodnota proudu pro běžný provoz spotřebiče je 14A.

■ Dáno:

- $U = 60 \text{ V}$
- $P_1 = 480 \text{ W}$
- $R_Z = 5 \Omega$
- $I_{\text{spouštění}} = 0,5 \cdot I_{\text{jmen}} \text{ A}$
- $I_{\text{jmen}} = ? [\text{A}]$
- $R_Z = ? [\Omega]$
- $R_{\text{RMax}} = ? [\Omega]$

8

■ Řešení – zapínání spotřebiče

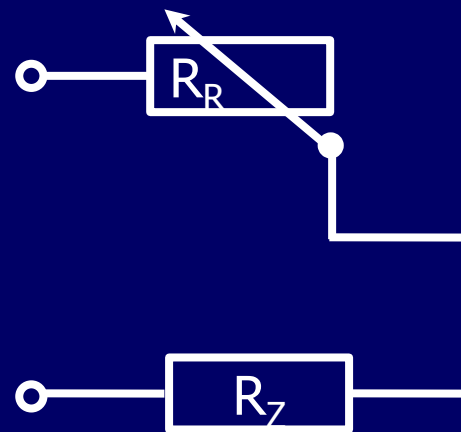
$$I_{\text{Spouštění}} = 0,5 \cdot I_{\text{Jmen}}$$

$$I_{\text{Spouštění}} = 0,5 \cdot 8 = 4 \text{ A}$$

$$I_{\text{Spouštění}} = \frac{U}{R_{\text{RMax}} + R_{\text{Z}}}$$

$$R_{\text{RMax}} = \frac{U}{I_{\text{spouštění}}} - R_{\text{Z}}$$

$$R_{\text{RMax}} = \frac{60}{4} - 5 = 10 \Omega$$

■ Dáno:

- $U = 60 \text{ V}$
- $P_1 = 480 \text{ W}$
- $R_{\text{Z}} = 5 \Omega$
- $I_{\text{Spouštění}} = 0,5 \cdot I_{\text{Jmen}} \text{ A}$
- $I_{\text{Jmen}} = ? [\text{A}]$
- $R_{\text{Z}} = ? [\Omega]$
- $R_{\text{RMax}} = ? [\Omega]$

Maximální hodnota reostatu určeného pro řízení proudu na spotřebiči musí být 10Ω .